

Fredagen den 22 oktober

Kl. 15.00

§ 1 Justerades protokollet för den 14 innevarande månad.

§ 2 Herr talmannen meddelade att herr Sundelin denna dag åter intagit sin plats i kammaren.

§ 3 Föredrogs och hänvisades Kungl. Maj:ts proposition nr 132 till skatteutskottet.

§ 4 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 177–181.

§ 5 Interpellation nr 182 ang. Europarådets rekommendation om ökad hjälp till flyktingar från Östpakistan

Ordet lämnades på begäran till

Herr AHLMARK (fp), som yttrade:

Herr talman! Vid sitt sammanträde i början av oktober i år gjorde Europarådets rådgivande församling en rekommendation om biståndet till flyktingarna från Östpakistan. Frågan togs upp genom s. k. brådskande handläggning av en motion som tillkommit på svenskt initiativ.

Europarådet uttrycker där sin "allvarliga oro" för händelserna i Östpakistan och särskilt "den desperata situationen för mer än 9 miljoner människor" som flytt från sina hem. Man betonar att det bistånd som givits är helt otillräckligt också för de mest omedelbara behoven och att detsamma gäller löftena om hjälp för de kommande månaderna. Europarådet har därför rekommenderat ministerkommittén att rikta "en brådskande uppmaning till Europarådets medlemsländer" att bl. a. "avsevärt öka" flyktingstödet i olika former.

Eftersom den svenske utrikesministern känner till Europarådets beslut är det av intresse att få veta vilka praktiska följder denna och andra liknande uppmaningar kommer att få för vårt lands hjälp till offren för kriget i Östpakistan. Flyktingströmmen fortsätter, dödligheten i lägren är mycket stor, hjälpen är upprörande otillräcklig – här finns utrymme för stora, nya insatser också från Sverige.

Att öka stödet till dem som fördrivits är en mänsklig och moralisk plikt för oss, även om flyktinghjälp inte är den avgörande frågan för den politiska konflikten i Östpakistan. Kriget där gäller ju om östbengalerna har rätt till en regering som vilar på fria och demokratiska val eller om de som nu skall plågas under förtryck från främmande soldater. Här bör Sverige gång på gång slå fast östbengalernas rätt att själva forma sin framtid och sitt styrelseskick.

Med anledning av vad som anförs i interpellationen anholder jag om

kammarens tillstånd att till herr utrikesministern få ställa följande fråga:

På vilket sätt kommer Europarådets rekommendation till sina medlemsländer att avsevärt öka hjälpen till flyktingarna från Östpakistan att från svensk sida omsättas i praktisk handling?

Denna anhållan bordlades.

§ 6 Interpellation nr 183 ang. situationen i Laos

Ordet lämnades på begäran till

Fru DAHL (s), som yttrade:

Herr talman! Konungariket Laos självständighet och neutralitet fastställdes genom Genèveavtalen av 1954 och 1962. Den amerikanska inblandningen i Laos inre angelägenheter, som klart strider mot dessa avtal och mot internationell rätt, har emellertid pågått i många år. Den nuvarande regeringen, som leds av prins Souvanna Phouma, är helt beroende av USA. Den amerikanska "hjälp" till militärjuntan i Vientiane uppgår för närvarande till 400 miljoner dollar och 12 000 "specialister" och "rådgivare" per år. Därtill kommer USA:s utgifter för de militära operationerna – enbart bombningarna uppges nu kosta 2 miljarder dollar per år. Våren 1971 gjorde amerikanska och sydvietnamesiska trupper ett försök att invadera Laos som slutade i fullständigt nederlag. För närvarande pågår mycket hårda strider i både norra och södra Laos.

Befrielseörelsen Laos patriotiska front – Neo Lao Haksat – som leds av prins Souphanovong, behärskar mellan 2/3 och 3/4 av landets territorium med mer än hälften av befolkningen. Laos patriotiska front har vid flera tillfällen och senast våren 1971 lagt fram förslag till en fredlig politisk lösning av konflikten. Man har förklarat sig villig att samarbeta i en koalitionsregering på villkor att bombningarna och den amerikanska inblandningen upphör.

I de militära operationerna utnyttjas legoarméer i växande utsträckning. De thailändska legotrupporna i Laos, som betalas av USA, har gjort sig kända för exempellös brutalitet mot civilbefolkningen. Den laotiska armén består till mycket stor del av pojkar mellan 11 och 13 år. Dessa pojksoldater tvångsrekryteras i byarna. En del av dem tar frivilligt värvning för att inte svälta ihjäl. Dessa frivilliga pojksoldater får de särskilt farliga uppdragen. De flesta har aldrig gått i skola och fått lära sig läsa och skriva – de har bara lärt sig döda.

De militära markoperationerna kombineras med systematisk terror mot civilbefolkningen. Robert Shaplen har i tidskriften Foreign Affairs uttalat att målet för den amerikanska krigföringen i Laos är att "förstöra den sociala och ekonomiska strukturen i de av Pathet Lao behärskade områdena".

Klarare kan det inte uttryckas. Det är inte av misstag – därför att det skulle vara svårt att undvika att också skada civila – utan fullt medvetet och överlagd som USA och militärregimen riktar sitt krig mot hela folket, mot den fredliga samhällsorganisationen, produktionen och den natio-

nella kulturen och mot den mänskliga miljön, som är förutsättningen för liv och kultur.

Kriget mot civilbefolkningen genomförs med hjälp av massiva bombningar, kemiska medel, framför allt växtgift men också gas avsedd att skada människor, moderna maskiner som förstör växtligheten och jorden, massutrotningsaktioner och folkomflyttningar.

Luftkriget har kommit att spela en alltmer avgörande roll i denna krigsföring. Laos har bombats sedan 1964. När USA proklamerade det s. k. bombstoppet över Nordvietnam 1968 koncentrerades flygstridskrafterna mot Laos. I januari 1969 började den systematiska bombningen av Krukslätten och andra av befrielseörelsen behärskade områden. Dessa bombningar har pågått och trappats upp så gott som oavbrutet. Bombningarna av Laos är av alla uppgifter att döma till och med värre än de var över Nordvietnam under den värsta perioden 1965–1968. Hittills har man vräkt 3 miljoner ton bomber över Laos. Detta motsvarar sprängkraften hos 150 bomber av Hiroshimatyp eller 3 ton bomber för varje invånare i de befriade områdena. Nu förfogar man också över mer raffinerade vapen än någonsin, t. ex. små bomber som ser ut som löv och som exploderar när barnen trampar på dem eller tar dem i handen och elektronisk utrustning som kan spåra varje mänsklig aktivitet och styra bomberna dit.

Före bombningarna var Krukslätten en blomstrande jordbruksbygd med en mångtusenårig kulturtradition. Befrielseörelsen hade byggt skolor och sjukhus. Nu har allting bombats sönder: bebyggelse, odlingar, sjukhus, skolor, religiösa byggnader, till och med hela städer. Av den urgamla kulturen och det bördiga jordbruket återstår nu bara grus. Bönderna har flytt upp i bergen och bor nu i grottor. I grottorna har man organiserat hälsovård och skolor, fabriker och verkstäder. Man har fått gå tillbaka till ett primitivt svedjebruk på bergssluttningarna för att klara produktionen av livsmedel. Hela tiden pågår intensiva bombningar. Förhållandena är utomordentligt svåra – särskilt barnen far illa av att ständigt leva instängda i grottorna och vara utsatta för bombhot.

Många flyktingar har också samlats upp i militärjuntans koncentrationsläger där de lever i yttersta misär och förnedring. Man har beräknat att minst 200 000 laotier har dödats sedan 1964 medan 800 000 människor har tvångsförflyttats. Detta motsvarar en tredjedel av hela befolkningen i Laos på 3 miljoner människor.

Under hänvisning till de fakta som här redovisats anholder jag om kammarens medgivande att till herr utrikesministern få ställa följande frågor:

1. Vill utrikesministern klargöra den svenska regeringens syn på den aktuella situationen i Laos?
2. Är regeringen nu beredd att väsentligt utöka de påbörjade biståndsinsatserna till Laos patriotiska front?

Denna anhållan bordlades.

§ 7 Interpellation nr 184 ang. kampanjer för att förstärka organisationers inflytande över opinionsbildningen

Ordet lämnades på begäran till

Herr HERMANSSON i Stockholm (vpk), som yttrade:

Herr talman! I en promemoria framlagd inom Svenska arbetsgivareföreningen av direktören Sture Eskilsson behandlas verksamheten vid SAF:s avdelning för samhällskontakt. Avsikten med denna PM säges vara "att dels söka skissera några huvudlinjer för verksamhetens uppläggning för de närmaste åren, dels att något mer detaljerat redovisa aktuella projekt för innevarande år". Vad som behandlas är den verksamhet som Svenska arbetsgivareföreningen bedriver för att påverka och kontrollera opinionsbildningen i Sverige. Det privata näringslivets organisationer måste öka sin ideologiska verksamhet, sägs det, eftersom det spritts "en tendens till resignation och tvivel långt in i företagsledningarna". Olika målgrupper uppställs – journalister, politiker, kulturarbetare. Det talas bl. a. om att "åstadkomma en motvikt till det stora flödet av vänsterlitteratur i form av debattböcker och tidskriftsartiklar":

"Detta är en svår uppgift främst till följd av knappheten på lämpliga författare. Det bör noteras att näringslivet som sig bör har en god förmåga att produktivt sysselsätta kompetenta människor och att det blir ganska dyrbart att lösgöra dem för att åstadkomma debattinlägg. Det är emellertid en väg som vi redan börjat arbeta på och under utvecklandet av rätt stor diskretion har medverkat till att ett antal debattböcker har kommit till stånd. I någon mån kan givetvis vi som arbetar inom organisationerna själva bidra till debatten, men i stor utsträckning måste vi använda oss av utanförstående krafter. Ett viktigt och något mer lättadministrerat led av denna verksamhet är översättningen av utländsk litteratur. Det finns i de stora länderna en förhållandevis omfattande antimarxistisk litteratur, som inte är översatt. Vi bör medverka till att detta kommer till stånd. I och med att denna debatt börjar rulla, kan man hoppas på att bokförlagen upptäcker att det finns en tillräckligt stor grupp av icke-marxistiska människor, som läser debattböcker och att det därför finns en rent kommersiell marknad även för icke-vänsterlitteratur.

Ett speciellt område som kräver uppmärksamhet är det vänstersocialistiska inslaget i universitetens kurslitteratur. Här har redan gjorts vissa insatser för att kartlägga situationen. Vad som bör åstadkommas är en uppföljning och motvikt i form av exempelvis motböcker på minst samma vetenskapliga nivå."

Stor uppmärksamhet i Svenska arbetsgivareföreningens PM ägnas propagandaverksamheten i skolorna. I ett särskilt avsnitt behandlas frågan om "skolinformation":

"Vänstervågen har under det senaste året kommit in i en andra fas. Skummet ryker inte så uppseendeväckande högt som i den närmast föregående perioden, men dyningen har en desto farligare styrka. Det kanske viktigaste slaget utkämpas just nu inom skolan. Vänstervågen har nått läroböcker, skolradioprogram, åtskilliga lärare och givetvis på det sättet att eleverna drabbas av massmedia och de organiserade politiska aktiviteterna.

Vi har mött ett starkt gensvar för vår skolinformation som är den sektor, som vi utträttat mest på och där vi siktar till en fortsatt utbyggnad. Det ligger i utvecklingens art att vi utöver framställningen av material i ökad utsträckning måste kritiskt granska vad som försiggår i skolan och reagera mot vänsterindoktrineringen.

Ett specialproblem utgör TRU och skolradion genom de ofta ogenerat osakliga och indoktrinerande programmen. Detta kan komma att bli ett huvudproblem om det skapas ett monopolföretag för läromedel till skolan genom sammansmältningen av TRU, skolradion och Allmänna förlaget. Få saker torde vara mer angelägna att söka stoppa än de planer i denna riktning, som för närvarande finns inom utbildningsdepartementet.

Den lokala kontakten mellan skola och företag är givetvis av utomordentlig betydelse. Bland organisationerna är det i första hand Industriförbundet som har intresserat sig för ett utvecklings- och servicearbete i förhållande till företagen på detta område. I många fall är det önskvärt med ett samarbete mellan företagen på en ort för att uppnå lämpliga former för kontakterna med skolan och för en spridning av informationsarbetet. Någon för detta ändamål helt idealisk lokal organisationsstruktur existerar som bekant inte, men det är inte minst därför tacknämligt att man inom Verkstadsföreningen och dess lokalgrupper har tagit upp dessa frågor på programmet. Vi kommer givetvis att tillsammans med Industriförbundet stödja dessa ansträngningar på att sprida lämpliga modeller för det lokala organisationsarbetets bedrivande liksom vi vill medverka med framställningen av erforderligt material för det lokala arbetet.”

Andra organisationer som företräder samma intressen bedriver sedan länge en liknande verksamhet, framför allt riktad mot det högre utbildningsväsendet.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr utbildningsministern få ställa följande frågor:

Vad anser utbildningsministern om kampanjer för att förstärka de privata kapitalistiska företagens och organisationernas inflytande över och styrning av opinionsbildningen, särskilt vad gäller skolorna?

Vilka åtgärder avser regeringen vidta?

Denna anhållan bordlades.

§ 8 Interpellation nr 185 ang. bostadstilläggen till barnfamiljer

Ordet lämnades på begäran till

Herr LINDKVIST (s), som yttrade: .

Herr talman! Det har förekommit fall då barnfamiljer med mycket höga inkomster uppburit bostadstillägg utan att detta med stöd av gällande bestämmelser kunnat förhindras. Orsaken härtill är att bidragsbestämmelserna är knutna till det föregående årets beskattningsbara inkomst, vilket i sin tur innebär att bidragsgivningen grundas på inkomstläget två år före bidragsåret.

Nuvarande bestämmelser antogs av 1968 års riksdag. I propositionen härom – 1968:42 – anfördes inledningsvis: ”Det nya statliga bostads-

tillägget utformas på ett sådant sätt, att det utgår till alla barnfamiljer som med hänsyn till inkomster och barnantal behöver ett ökat ekonomiskt stöd.”

I sitt yttrande över propositionen och i anledning därav avgivna motioner anförde statsutskottet (SU 1968:101): ”Enighet råder om behovet av en familjepolitik som syftar till en ekonomisk omfördelning till barnfamiljernas förmån och om att därvid skall beaktas de skillnader i stödbehovet som föranleds av barnantal, familjeinkomst och särskilda vård- och tillsynskostnader på grund av föräldrarnas förvärvsarbete.”

Det synes således inte föreligga någon tvekan om att förhållandet att stora inkomsttagare helt legitimt kan utfå bostadstillägg inte överensstämmer med riksdagens mening utan beror på ”kryphål” i kungörelsetextens utformning. Som bekant har det förekommit att t. o. m en mångmiljonär helt legitimt utfått bostadstillägg.

Kungörelsen 1968:425 om statliga bostadstillägg till barnfamiljer, 7 §, innehåller bestämmelser som möjliggör för kommunen att ompröva frågan om bostadstillägg i det fall familjeinkomsten minskat i förhållande till senast tillgängliga uppgifter om taxerad inkomst. Någon motsvarande bestämmelse som möjliggör för förmedlingsorganet att ompröva bidragsfrågan vid avsevärt höjda familjeinkomster finns inte.

Förhållandet att väl besuttna familjer kan utfå bostadstillägg som är avsedda för barnfamiljer i begränsade inkomstlägen har väckt berättigad uppmärksamhet. Uppbärande av bostadstillägg i de fall då familjeinkomsten är avsevärt högre än det som i normalfallet kvalificerar för bidrag bör kunna förhindras. För att motverka sådana händelser bör en återbetalningsregel införas.

Med hänvisning till vad som anförts anhåller jag om tillstånd att till herr socialministern få framställa följande frågor:

1. Ämnar statsrådet föreslå åtgärder med syfte att förhindra att familjer med faktiska inkomster, som avsevärt överstiger den som berättigar till bostadstillägg, i vissa fall kan utfå bostadstillägg?

2. Ämnar statsrådet för sådana fall föreslå någon form av återbetalningsskyldighet?

Denna anhållan bordlades.

§ 9 Anmälades och bordlades Kungl. Maj:ts propositioner:

Nr 129 med förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

Nr 130 med förslag till lag om registrering av aktieinnehav

Nr 133 med förslag till lag om ändring i lagen (1959:517) om förlängning av tiden för vissa servitut, m. m.

Nr 134 angående godkännande av överenskommelse med Finland om reglering av betalningen av vissa till Finland lämnade svenska krediter

Nr 136 med förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Finansutskottets betänkanden:

Nr 35 i anledning av motion om en sedel av valören 500 kronor

Nr 36 i anledning av motion om nedskärning av riksbankens kontorsorganisation

Skatteutskottets betänkanden:

Nr 43 i anledning av motion angående statens vattenfallsverks redovisningsprinciper

Nr 44 i anledning av motion angående beskattningen av kungahuset

Nr 45 i anledning av motion om rätt till avdrag vid beskattningen för gåvor till u-landshjälp m. m.

Nr 46 i anledning av motion om avdrag vid taxeringen för kommunala förtroendemäns omkostnader

Nr 47 i anledning av motion angående den statliga skatteutjämningen till kommunerna

Nr 48 i anledning av motioner angående vissa ändringar i folkbokföringsförfordningen, m. m.

Nr 49 i anledning av motion om särskild luftförsämningsavgift på tobaksvaror

Nr 50 i anledning av motioner om ändrad drivmedelsbeskattning i miljöpolitiskt syfte

Nr 51 i anledning av motioner angående vissa uppbördsfrågor m. m.

Nr 52 i anledning av motioner om skatt på utlandsturism

Nr 53 i anledning av motioner angående vissa regionalpolitiska skattefrågor

Nr 54 i anledning av motioner angående beskattningen av fiskare

Nr 55 i anledning av motioner angående resultatutjämning vid beskattningen m. m.

Nr 56 i anledning av motioner angående avdrag för låneränta vid inkomstbeskattningen

Nr 57 i anledning av motioner om vidgad rätt till avskrivning för kostnader inom jordbruket för vatten- och luftvårdande åtgärder m. m.

Trafikutskottets betänkanden:

Nr 14 i anledning av motioner om förlängning av ostkustbanan samt om åtgärder för att förkorta restiden på järnväg mellan övre Norrland och Mellansverige

Nr 15 i anledning av motion om fördjupning av Mälarleden

Nr 16 i anledning av motion angående indrivningen av obetald parkeringsbot

Nr 17 i anledning av motion om ett statligt charterflygbolag

Nr 18 i anledning av motion om förbättrade resevillkor för studerande m. fl.

Nr 19 i anledning av motion om charterflyg för utländska turister till Sverige

Nr 20 i anledning av motion om förbud mot vissa typer av motortävlingar

Jordbruksutskottets betänkanden:

Nr 47 i anledning av motioner angående vissa fiskefrågor

Nr 48 i anledning av motion angående fisket med parryssjor vid Blekingekusten

Nr 49 i anledning av motioner angående vården av landets vattentillgångar, m. m.

Nr 50 i anledning av motion angående utnyttjandet av grundvattentillgångarna

Nr 51 i anledning av motioner angående åtgärder mot luftförorening genom motorfordon

§ 11 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor framställts, nämligen

den 21 oktober av

Nr 319 Herr *Henmark* (fp) till herr handelsministern angående verkningarna av den danska importavgiften:

1. Är statsrådet medveten om att den danska importavgiften drabbar vissa företag och samhällen med på export till Danmark inriktad tillverkning särskilt hårt - i vissa fall katastrofalt?
2. Vilka åtgärder avser statsrådet i så fall vidtaga för att lindra följderna härav?

den 22 oktober av

Nr 320 Fru *Berglund* (s) till herr utbildningsministern angående behovet av skolläkare:

Avser herr statsrådet ta initiativ till åtgärder som syftar till att bättre än nu tillgodose behovet av skolläkare?

Nr 321 Herr *Svensson* i Malmö (vpk) till herr jordbruksministern angående gift- och miljöproblemen:

Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta med anledning av de av forskaren Björn Gillberg påpekade gift- och miljöproblemen?

Nr 322 Herr *Svensson* i Malmö (vpk) till herr socialministern angående åtgärder i samband med arbetstidsförkortningen inom vårdsektorn:

Har statsrådet uppmärksammat med vilka åtgärder arbetsgivarsidan möter arbetstidsförkortningen inom vårdsektorn?

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.06.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert